

Wyrok z dnia 21 stycznia 1999 r.

I PKN 553/98

Przyczyny utraty prawa do zasiłku chorobowego określone w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143 ze zm.) nie uzasadniają same przez się rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika.

Przewodniczący: SSN Jerzy Kwaśniewski, Sędziowie SN: Walerian Sanetra, Jadwiga Skibińska-Adamowicz (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 21 stycznia 1999 r. sprawy z powództwa Eugeniusza Z. przeciwko „F.” Sp. z o.o. w K. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji pozwanej od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu z dnia 28 maja 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 16 lutego 1998 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Kępnie zasądził od „F.” Spółka z o.o. na rzecz Eugeniusza Z. odsetki od kwoty brutto 1.001,07 zł za okres od 5 czerwca do 17 października 1997 r. oraz od kwoty 95,34 zł za okres od 5 czerwca do 17 października 1997 r. z ustawowymi odsetkami na wypadek zwłoki oraz oddalił powództwo o przywrócenie do pracy i o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, ewentualnie o odszkodowanie z tytułu „bezprawnego zwolnienia w trybie niezwłocznym” w kwocie 2.052,08 zł i zapłatę ekwiwalentu za nie wykorzystany w 1997 r. urlop wypoczynkowy w kwocie 341,60 zł.

Sąd Rejonowy ustalił, że od 27 maja do 2 czerwca 1997 r. powód korzystał ze zwolnienia lekarskiego, które zawierało adnotację: „chory może chodzić”. W dniu 30 maja 1997 r. powód, dowiedziawszy się o możliwości otrzymania okien wraz z ramami pochodzących z wymiany okien w budynkach Spółdzielni Mieszkaniowej w K.,

pod warunkiem, że je sam wymontuje, przystąpił do wyjmowania futryny w jednym z mieszkań w bloku nr 7. Wcześniej powód złożył prośbę do władz Spółdzielni o sprzedaż okien pochodzących z demontażu. Przy czynnościach wymontowywania futryny zauważyła go przechodząca ulicą pełnomocnik Zarządu Aleksandra H., która po ustaleniu wewnątrz budynku, czym zajmuje się powód, pismem z dnia 4 czerwca 1997 r. rozwiązała z nim umowę o pracę bez wypowiedzenia, podając jako przyczynę wykonywanie podczas zwolnienia lekarskiego pracy na rzecz innego zakładu (montaż okien w mieszkaniu Marii W.). Ponadto powód został pozbawiony świadczeń za okres zwolnienia lekarskiego. W ocenie Sądu Rejonowego pracodawca miał podstawę do rozwiązania z powodem umowy o pracę bez wypowiedzenia z jego winy, gdyż w okresie zwolnienia lekarskiego powód wykonywał inną pracę. Pracodawca miał również podstawę do pozbawienia powoda zasiłku chorobowego za okres zwolnienia, stosownie do art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Ponieważ jednak powód na wypadek oddalenia powództwa o przywrócenie do pracy wniósł o zasądzenie ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy nie wykorzystany w 1996 r. i 1997 r., zaś strona pozwana wypłaciła w toku postępowania należność z tego tytułu, Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powoda odsetki ustawowe za czas od dnia rozwiązania umowy do dnia zapłaty.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu, rozpoznając apelację powoda, wyrokiem z dnia 28 maja 1998 r. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że przywrócił powoda do pracy w pozwanej spółce i zasądził od niej na rzecz powoda kwotę 50 zł tytułem kosztów zastępstwa adwokackiego za drugą instancję. Sąd Wojewódzki przede wszystkim stwierdził, że Sąd Rejonowy, uznając postępowanie powoda jako naganne, nie ustalił, czy ciężkie naruszenie przez niego obowiązków pracowniczych polegało na zarobkowym wykonywaniu w czasie zwolnienia lekarskiego innej pracy, czy na wykonywaniu uciążliwych czynności, które mogły przedłużyć okres niezdolności do pracy, czy wreszcie na wykorzystywaniu zwolnienia lekarskiego niezgodnie z jego celem. Tymczasem jest to okoliczność w sprawie istotna. Wobec tego Sąd Wojewódzki zajął się tą kwestią i ustalił, że czynności powoda polegające na demontażu okien nie miały charakteru zarobkowego. W związku z tym i ze względu na brak dowodu, że praca powoda przy wymontowywaniu okien mogła przedłużyć okres zwolnienia lekarskiego, Sąd Wojewódzki uznał, że zarzut ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowni-

czych należy rozważyć z punktu widzenia trzeciej przesłanki wymienionej w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r., tj. przesłanki wykorzystywania zwolnienia lekarskiego w sposób niezgodny z jego celem. W tej zaś kwestii Sąd Wojewódzki - na podstawie okoliczności ustalonych przez Sąd Rejonowy - przyjął, że postępowanie powoda „zostało wymuszone warunkami żywymi”. Powód nie zamierzał bowiem wykorzystywać zwolnienia lekarskiego w celu demontażu okien, lecz skoro pojawiła się nagle możliwość ich uzyskania przy użyciu sił własnych, zdecydował się na takie rozwiązanie. Formalną prośbę o sprzedaż okien złożył wcześniej do Spółdzielni Mieszkaniowej w K. Zdaniem Sądu Wojewódzkiego, w świetle przytoczonych okoliczności nie można przyjąć, że powód w sposób ciężki naruszył podstawowy obowiązek pracowniczy, nakazujący mu powstrzymanie się w czasie zwolnienia lekarskiego od wykonywania czynności sprzecznych z celem tego zwolnienia.

W kasacji od powyższego wyroku strona pozwana zarzuciła naruszenie prawa materialnego polegające na błędnej wykładni i niewłaściwym zastosowaniu art. 52 § 1 pkt 1 KP. Według strony pozwanej odzyskiwanie okien znajdujących się w starym budynku było ciężką pracą fizyczną, której towarzyszyło zapylenie, przeciwwskazane dla powoda ze względu na grzybicę stóp. Ta zaś choroba była przyczyną udzielonego zwolnienia lekarskiego. O uciążliwości pracy przy demontażu okien świadczy okoliczność, że pracownicy firmy „O.” odmówili podjęcia się tych czynności. Zdaniem strony pozwanej, dowolne jest stanowisko Sądu Wojewódzkiego przyjmujące, że postępowanie powoda było wymuszone potrzebami żywymi, skoro omawiane okna były mu potrzebne do przydomowego ogródka, a prace przy wymianie okien trwały jeszcze przez pewien czas, wobec czego powód zdążyłby je otrzymać. Okoliczności te przemawiają więc za wnioskiem, że podczas zwolnienia lekarskiego powód świadczył pracę na rzecz innego podmiotu. Przytaczając powyższe zarzuty strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Kępnie z dnia 16 lutego 1998 r.

Powód wniósł o oddalenie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z uzasadnienia skargi kasacyjnej wynika, że strona pozwana dąży do zmiany zaskarżonego wyroku na podstawie innego stanu faktycznego niż ustalony przez Sąd Wojewódzki, gdyż powołała się na okoliczności, które nie były przedmiotem

ustaleń i oceny tego Sądu. Stwierdziła bowiem, że powód podczas zwolnienia lekarskiego wykonywał inną pracę zarobkową, że jego czynności przy wyjmowaniu starych okien dla potrzeb własnych nie były spowodowane „warunkami życiowymi” oraz że praca przy demontażu tych okien wymagała „wyjątkowego wysiłku fizycznego”, który nie pozostał bez wpływu na proces leczenia. Tymczasem zarzuty dotyczące ustalenia stanu faktycznego i oceny dowodów, jeżeli mają stanowić podstawę kasacji, powinny być poparte odpowiednimi przepisami proceduralnymi, którym - według strony skarżącej - uchybił sąd drugiej instancji przy wydaniu zaskarżonego wyroku. W rozpoznawanej sprawie strona pozwana nie wskazała jednak naruszonych przez Sąd Wojewódzki przepisów postępowania, a nawet w sposób formalny nie zgłosiła takiego zarzutu. W związku z tym Sąd Najwyższy ograniczył się do kontroli zaskarżonego orzeczenia z punktu widzenia podanych w kasacji przepisów prawa materialnego. Takie bowiem ramy postępowania kasacyjnego określa art. 393¹¹ KPC.

W tej kwestii Sąd Najwyższy podzielił stanowisko Sądu drugiej instancji co do tego, że nie można uznać postępowania powoda za ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, o którym stanowi art. 52 § 1 pkt 1 KP. Przepis ten, wymagając „ciężkiego” zawinienia po stronie pracownika dla zastosowania przez pracodawcę trybu niezwłocznego zwolnienia go z pracy, przyjmuje jednocześnie, że nie wystarczy zwykłe zawinienie, spowodowane np. niedbalstwem czy nieostrością. Postępowanie pracownika musi być rażące, umyślne, o dużym stopniu zawinienia. W kontekście zaś powyższego stwierdzenia nie można przypisać tej cechy postępowaniu powoda, które - jak ustalił Sąd Wojewódzki - sprowadzało się do demontażu okien w budynku mieszkalnym należącym do Spółdzielni Mieszkaniowej w K., w celu wykorzystania ich dla potrzeb własnych. Sąd Wojewódzki, oceniając postępowanie powoda, podkreślił ważną z punktu widzenia postaci winy okoliczność, tę mianowicie, że powód nie korzystał ze zwolnienia lekarskiego po to, by demontować okna. Zdecydował się na to w chwili, gdy zorientował się, że powstała możliwość uzyskania okien, pod warunkiem, że uczyni to we własnym zakresie. Sąd Wojewódzki stwierdził również, że „powód nie miał właściwie innej możliwości uzyskania całych okien” i że na tym polegał wpływ („przymus”) „warunków życiowych” na jego decyzję. Kończąc rozważania należy jeszcze zaznaczyć, że z punktu widzenia utraty prawa do zasiłku chorobowego w myśl art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143 ze zm.) nie ma znaczenia,

jakie postępowanie wymienione w tym przepisie można przypisać pracownikowi. Natomiast z punktu widzenia zawinienia między stanami faktycznymi ujętymi w tym przepisie mogą istnieć różnice. Różnica taka istnieje np. między postępowaniem pracownika polegającym na świadomym podjęciu pracy zarobkowej na rzecz innego pracodawcy a nierozważnym uczestniczeniem pracownika w jednorazowej imprezie rozrywkowej czy towarzyskiej. Uwaga ta skłania do wniosku, że jednorazowe postępowanie pracownika korzystającego ze zwolnienia lekarskiego od pracy, sprzeczne z celem tego zwolnienia, lecz podyktowane koniecznością życiową, może w okolicznościach sprawy nie stanowić ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych.

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił kasację jako nie zawierającą usprawiedliwionych podstaw (art. 393¹² KPC).

=====